

SVEČANA SJEDNICA SKUPŠTINE OPĆINE KRK

ANTON HRILJAC:

Otvaram svečanu sjednicu Skupštine općine u povodu jubilarne 25-godišnjice oslobođenja našeg otoka.

Dozvolite mi da prije svega pozdravim sve prisutne dosadašnje predsjednike bivšeg Kotarskog narodnog odbora i Skupštine općine, prisutne republičke zastupnike i savezne poslanike, sve funkcionere koji su u toku rata ili nakon oslobođenja djelovali na području ove komune, sve odbornike, ostale goste i građane koji prisustvuju ovoj svečanoj sjednici.

Istovremeno predlažem da se u svečano predsjedništvo izaberu dosadašnji predsjednici bivšeg Narodnog odbora kotara i Skupštine općine i to: Milovčić Frane

Brnabić Bernard-Poldo

Kirinčić Ivan

Predsjednik Skupštine općine Anton Hriljac otvara svečanu sjednicu

Lončarić Ivan
Polonijo Josip
Crnčić Josip
Galjanić Ivan
Velnić Ivan
Mahulja Mate
Hriljac Anton, te
Jakominić Josip, prvi predsjednik Kotarskog narodno-
oslobodilačkog odbora.

Drugarice i drugovi, da bismo obnovili sjećanja na sve ono što je kroz proteklih 25 godina ostalo iza nas, na sve one zadatke koji su u određenim vremenskim situacijama bili nametani pred organe vlasti — kako na planu obnove zemlje tako i u pravcu daljnje izgradnje i unapređenja cjelokupnog društvenog i privrednog sistema — namjera nam je da u najkraćim crtama, jednim logičkim redoslijedom, što na osnovu raspoložive dokumentacije, što na osnovu sjećanja, pokušamo iznijeti i osvijetliti zadatke koji su, zahvaljujući njihovom pravilnom rješavanju i velikom entuzijazmu rukovodećih i svih radnih ljudi, doprinijeli izgradnji današnjeg, u svijetu jedinstvenog — jugoslavenskog samoupravnog društvenog sistema, u kojem radni čovjek-samoupravljač postaje njegova osnovna značajka — njegov smisao.

O tim zadacima govorit će nam dosadašnji — ovdje prisutni — predsjednici.

No, prije nego što prijedemo na taj dio, dozvolite mi da samo s nekoliko riječi evociram sjećanja na neke događaje koji su prethodili neposrednom oslobođenju našeg otoka.

Još mnogo ranije — u toku rata, formirani su Narodnooslobodilački odbori, kao pravi i jedini organi narodne vlasti, za obavljanje zadataka koje je nametala ratna situacija i situacija na okupiranom području. Dakle, iako u ilegalnosti, oni su dobro izvršavali sve svoje zadatke, a napose Kotarski narodnooslobodilački odbor kao najviši organ narodne vlasti na otoku; oni su se, prateći borbu i napredovanja jedinica naše Armije, pripremali za rad u novim uslovima po oslobođenju zemlje.

Nadolaskom 1945. god. bližio se dan oslobođenja. Jedinice naše Armije nezadrživo napreduju uništavajući neprijatelja. Narod se priprema za veliko slavlje. Članovi Kotarskog narodnooslobodilačkog odbora i Kotarskog komiteta raspodjeljuju se po terenu, da bi odmah po oslobođenju pojedinih mjesta održali sastanke s općinskim i mjesnim narodnooslobodilačkim odborima radi davanja uputstava za rad na slobodnom teritoriju.

U noći od 16-og na 17-i travnja u selima na području Dobrinja, gdje je do tada bilo sjedište KNOO-a i političkog rukovodstva, bilo je vrlo živo. Iavljen je, naime, da će se te noći na otok iskrcati neke jedinice naše Armije. Sve je bilo spremno i s napetošću se očekivao taj

čas. I zaista, u zoru 17. travnja 1945. god. nedaleko Vrbnika iskricali su se dijelovi 26. dalmatinske udarne divizije i II pomorskog obalnog sektora; u ovim je jedinicama bilo i naših otočana. Istovremeno bili su napadnuti njemački garnizoni u svim mjestima na otoku. Jači otpor koji je pružio neprijatelj — u Krku, Malinskoj i Omišlju — bio je skršen istog dana pred večer. Otok je bio oslobođen, a radosti i veselju našeg naroda nije bilo kraja. Svi su s neopisivom radošću dočekali svoje borce. Po mjestima su održani mitinzi, a slavlje se produžilo na nekoliko dana. Bio je to praznik, nezaboravni praznik naših ljudi.

Ta radost i veselje bili su, međutim, istovremeno i bol i tuga za onima koji se, bilo kao učesnici rata ili kao žrtve fašističkog terora, nisu vratili svojim domovima, koji su svoje živote položili u temelje jednog novog društva, jedne bolje sutrašnjice za nove generacije.

Sa svečane sjednice Skupštine općine Krk

Svima njima, a oni će nam zauvijek ostati u neizbrisivom sjećanju, i još jednom odajmo dužno priznanje jednom minutom šutnje.

Neka im je vječna slava!

I dok se još narod veselio, organi vlasti i političkih organizacija prionili su rješavanju novih zadataka koje je nametala situacija u oslobođenoj zemlji.

Molimo da uzme riječ drug

Frane Milovčić

Brnabić Bernard

Kirinčić Ivan

Lončarić Ivan

Polonijo Josip
Crnčić Josip
Galjanić Ivan
Velnić Ivan
Mahulja Mate

FRANJO MILOVČIĆ:

Čini mi veliko zadovoljstvo da pozdravim ovdje na sastanku Skupštine Općine Krk sve naše stare drugove i drugarice koji su s nama zajedno stvarali narodnu vlast, kao i nove odbornike koji su nas naslijedili.

Prošlo je, kako vidimo, 25 godina od onih naših silnih dana, kada smo započeli bitku za obnovu naše porušene domovine, a čini mi se kao da je to bilo jučer. Brzo je to prošlo jer smo se zaista svesrdno zalagali i imali u tom našem radu vidnih rezultata. Ja bih, kao jedan od prvih predsjednika Kotarskog narodnog odbora Krk, htio da Vas u mom kratkom izlaganju podsjetim na neke od prvih problema koji su neposredno iza oslobođenja stajali pred našim Kotarskim odborom.

Najprije je trebalo srediti organizaciju narodne vlasti; kako znamo, još za vrijeme narodnooslobodilačke borbe na našem otoku stva-

rali su se NOO-i, tako da je već u IV mjesecu 1942. god. bio osnovan inicijativni odbor za konstituiranje Kotarskog NOO-a kotara Krk, a predsjednik tog inicijativnog odbora bio je ing. Ilijić Anton iz Omišlja. Za vrijeme prvog oslobođenja otoka Krka, poslije kapitulacije Italije, formiran je prvi Izvršni odbor Kotarskog NOO-a kotara Krk u Dobrinju 14. IX 1943. godine, a za predsjednika bio je izabran drug Jakominić Josip iz Žestilca. Nakon dolaska Nijemaca bio je izabran za predsjednika drug Crnčić Josip, koga sam nakon njegove tragične smrti naslijedio. Za vrijeme NOB-e već smo na otoku Krku imali 42 Mjesna NOO-a, 8 Općinskih NOO-a i Kotarski NOO, te smo takvu strukturu naše narodne vlasti imali sve do 1946. godine, kada smo reorganizirali Mjesne NOO i smanjili ih na 18 Mjesnih i 7 Općinskih NO-a.

Za vrijeme NOB-e svi naši odbori radili su pod vrlo teškim uslovima iako su imali čvrstu podršku i povjerenje našega naroda; po oslobođenju trebalo je administrativno bolje organizirati rad i postaviti pojedine drugove na mjesta na kojima su, prema svojim mogućnostima, davali sve od sebe. Mislim da su u to doba naši odbori zaista odgovorili našim očekivanjima i da smo mi kao Kotarski NO imali u Općinskim i Mjesnim NO-ima zaista vrlo dobre pomagače, tako da smo i najteže zadatke na vrijeme izvršavali. Ovom prilikom dozvolite mi da preko vas pozdravim i odam priznanje svim odbornicima i aktivistima koji su za vrijeme NOB-e, kao i nakon oslobođenja, s nama surađivali i pružali nam veliku pomoć u obnovi naše zemlje, a naročito u izgradnji narodne vlasti, koja je iznikla iz naše NOB-e. Bez nekog naročitog iskustva i znanja mi smo ipak uspjeli uspješno savladati sve poteškoće i ići uz korak s našim narodima, najprije u obnovi a zatim u izgradnji, kako bismo postigli one ciljeve koje smo još za vrijeme NOB-a zacrtali.

Mislim da je odmah nakon oslobođenja pred sve narodne odbore postavljen vrlo važan zadatak: kako i na koji način osigurati prehranu stanovništva. Za vrijeme cijele NOB-e, a pogotovo za vrijeme njemačke okupacije, naši ljudi bili su hapšeni, naši neprijatelji organizirali su raciju za racijom, tako da se naši ljudi nisu mogli posvetiti obrađivanju zemlje niti osigurati ono najminimalnije što je bilo potrebno za opstanak, jer smo morali osim domaćih porodica prehranjivati i borbenu grupu koja je naša sela štitila od neprijatelja. Tako je nama u Kotarskom NO-u najpreči zadatak bio da osiguramo barem ono najminimalnije, u prehrani stanovništva, a to smo mogli učiniti preko garantirane prehrane, putem R karata. U ovom su zadatku imali najveće teškoće, a i odgovornost, naši mjesni NO-i. Osim osnovnih garantiranih artikala prehrane trebalo je pronaći načina kako doći do ostalih potrebnih artikala za prehranu; naši su se ljudi i tu brzo snašli: kuhali su morsku vodu i odlazili su u Slavoniju i druge krajeve kojima je bila potrebna sol, te tamo u zamjenu za sol dobivali prehrambene artikale i osigurali svojim porodicama prehranu. I tu su naši NO-i s novoosnovanim

poljoprivredno-prehrambenim zadrugama učinili mnogo i postigli zahvalne uspjehe.

Svi su zadaci u ono vrijeme bili vrlo važni, ali za nas, za Kotarski narodni odbor, mislim da je vrlo važan a i težak zadatak bilo oporezivanje naših domaćinstava. Moramo se podsjetiti kako smo mi mnogi za vrijeme NOB-e mislili, a i govorili, da neće biti poreza poslije rata kako smo govorili da ćemo svi biti jednaki u tome, pa je ovaj zadatak zaista bio težak, te smo ga morali veoma mnogo tumačiti najprije sami sebi i raščistiti ga na sastancima naših odbora, a zatim tumačiti i ljudima na terenu. Mi nismo poslije oslobođenja imali nikakvih podataka na temelju čega bismo oporezivali pojedina domaćinstva, pa smo se, prema tome, morali osloniti na svijest pojedinih drugova, a i povjerenje naroda koji nam je u tome pomogao.

Iako polako, ipak su naši ljudi shvatili da mora biti davanja zajednici kako bi ta zajednica mogla živjeti i pomagati one kojima je pomoć bila potrebna. Ovako smo sa ovim zadatkom utrli put i osigurali primanja zajednice, koja je trebala mnogo sredstava da bismo izašli iz naše zaostalosti i kako bismo što prije obnovili sve ono što nam je neprijatelj porušio.

Evo, drugovi, ja sam toliko imao reći iz mojih sjećanja nakon 25 godina; iako je to kratko razdoblje, današnji su rezultati vrlo veliki, o čemu će vam moji drugovi, koji su bili iza mene u Kotarskom odboru, moći nešto više i opširnije reći.

Još vas jednom pozdravljam i želim vam mnogo uspjeha u daljnjem radu za procvat naše socijalističke domovine.

BERNARD BRNABIĆ-POLDO:

Kada danas slušamo izlaganja bivših predsjednika, mojih prethodniha, čini mi se da za mnoge akcije koje smo tada provodili nije trebalo toliko oštine i rigoroznosti; ali, sve je to nužno bilo potrebno radi očuvanja tekovina NOB-e i narodne revolucije. Da bi se obnovila i izgradila porušena i opljačkana naša zemlja, da bi se ostvario petogodišnji plan koji je bio temelj našeg daljnjeg privrednog razvoja — radi svega toga bilo je potrebno vršiti i prinudni otkup ulja, jer ga je trebalo osigurati za radne ljude, a bilo je potrebno vršiti i prinudni otkup vune, da bi naša tadašnja tekstilna industrija mogla koliko koliko zadovoljiti potrebe radnih ljudi za tekstilom. Osim toga, nužno je bilo vršiti i mobilizaciju radne snage koja je bila potrebna u ključnim objektima petogodišnjeg plana, kao što su to bila poduzeća »3. maj«, »Torpedo« i »Luka« u Rijeci, kao i prilikom sječe šume, itd.

Svim tim akcijama suprotstavljala se tada šaka protunarodnih elemenata na čelu s jednim dijelom klera, te je trebalo poduzimati i za-

konske sankcije protiv nekolicine narodnih neprijatelja. Za ono vrijeme, 1948. god., kad sam bio predsjednik Narodnooslobodilačkog odbora kotara Krk, većinu smo tih akcija i ostale zadatke uspješno rješavali putem masovnih sastanaka. To je bio period vrlo aktivnog političkog djelovanja, kada je narod sam, predvođen Komunističkom partijom i ostalim društveno-političkim organizacijama, kao što su JNOF, AFŽ i Narodna omladina, otvoreno masovno nastupao na skupovima i raskrinkavao neprijatelja, te predlagao kako bolje organizirati i izvršavati zadat-

ke. Svakog su se tjedna održavali masovni sastanci, na kojima je narod upoznavan s političkom situacijom kod nas i u svijetu, kao i s izvršavanjem petogodišnjeg plana. Do naročite aktivnosti došlo je i na pripremanju za obranu zemlje, s obzirom na situaciju koja je nastala poslije rezolucije Informbiroa.

Da bi turizam mogao da krene snažnije naprijed, izvršena je i nacionalizacija hotelskih objekata. No, to su vlasnici također shvatili kao nužnu mjeru i nije bilo otpora.

Naročito moram podvući onu veliku političku aktivnost u kojoj su prednjačili komunisti, skojevci i ostala omladina, koji su prednjačili i u dobrovoljnom radu na pošumljavanju krša. Taj rad na pošumljavanju odvijao se uglavnom na praznike i nedjelje, te su puni autobusi iz Omišlja, Malinske, Dobrinštine, Vrbnika, Punta i Krka znali krenuti na pošumljavanje u Bašku.

Još uvijek su se osjećale posljedice ratnih razaranja, te je trebalo naročito voditi borbu za osiguranje prehrane pučanstva, jer je hrana bila racionirana.

Moramo ovdje još podvući i to da su komunisti imali jak utjecaj na narod, te nije bilo teško okupiti narod i izvršavati zadatke. Sjećam se i ratnog perioda, kada se narod radije obraćao narodnom sudu za rješavanje sporova nego okupatorskom sudu.

Od travnja 1944. do listopada 1944. bio sam organizacioni sekretar KK KPH Krk i predsjednik sudskog odjela Kotarskog NOO-a, te sam po privatnim tužbama u šumi na Hlapi-Dobrinj izrekao nekoliko presuda u ime naroda. Sjedio sam na panju i zapisnik vodio na koljenu, na torbici, a onda kada bih na osnovu izjava stranaka i svjedoka stekao uvjerenje tko je kriv, pozvao bih sporne stranke, digao se i u ime naroda izrekao presudu. U najviše slučajeva kazna je bila obaveza da se za partizane prevozi hrana, koja je po noći dolazila našim drvenim ratnim čamcima u Konobe. Stranke su uvijek stekle uvjerenje da je presuda pravedna, te bi se izmirili, dali si ruke i poljubili. Eto, toliko je narod imao povjerenja u narodnu vlast, a to se povjerenje još više učvrstilo poslije NOR-a.

IVAN KIRINČIĆ:

Period 1948. i 1949. god. vezan je uz važna politička zbivanja. Odluke V kongresa KPJ odrazile su se na vanjsku politiku zemlje, a isto-

dobno je došlo do čvrstog jedinstva partije i naroda. To je period kada smo i mi u našem kotaru imali niz novih političkih i društvenih obaveza. Prije svega, trebalo je prići objašnjavanju zaključaka V kongresa KPJ, te, kako političkih, tako i privrednih mjera koje su imale uslijediti. Nešto ranije doneseni prvi 5-godišnji plan trebalo je prilagoditi novim uvjetima i izvršiti niz mjera koje su imale odraza i u našim selima.

Nadovezano na ovo, posebno su se odrazile ekonomske mjere što su ih donijele zemlje Kominforma. Ekonomska blokada sa strane tih zemalja nametnula nam je nove zadatke na koje mi do tada nismo bili navikli. Preorijentacija u traženju novih tržišta i izvoza uvjetovala je orijentaciju na vlastite snage, znači forsiranje onih grana koje su odmah davale dohodak. Šumska industrija bila je jedna od tih grana, zatim rudnik Raša i neki drugi objekti riječke industrije.

Kotar Krk spadao je u slabo razvijene poljoprivredne rajone; imao je višak radne snage koju je trebalo jednim dijelom stalno uposlit/ prvenstveno u riječkoj industriji. Drugi dio radne snage trebalo je po etapama — na jedan mjesec — mobilizirati i slati na veće objekte. Šumski bazen Gorskog kotara bio je najjači u zemlji i davao je najviše građe za izvoz. Naši otočani bili su stalno upućivani na sječu. Drugi veći objekt, ali nešto kasnije, bio je izgradnja pruge Lupoglav—Štalije. Na tom objektu radilo je oko 10.000 ljudi iz naše regije. Iz našeg kotara znalo je ići odjednom 800—1.000 radnika na jednomjesečni rad. Moram napomenuti da nam je to bio možda i najteži zadatak, jer većina ljudi ranije nisu radili na takvim poslovima; povrh toga, bili su teški i ostali uvjeti, (npr. radilo se danonoćno.) Međutim, uza sve teškoće zadaci su izvršavani i — moramo istaknuti naši su ljudi na svim radovima pokazali visoku svijest i savjesno odredili svoje obaveze (koje su se često i ponavljale).

Druga, isto tako oštrija mjera, koja se postavljala pred organe vlasti, bio je otkup. Zadatke smo dobivali već određene i trebalo ih je sprovesti. Međutim, nismo uvijek bili u stanju izvršiti obaveze, ne zbog otpora otočana, već zbog nerealnih planova koji su pravljani izvan kotara. Nije bilo mnogo vremena ni mogućnosti da se o takvim zadacima raspravlja. Naš otok nije spadao među razvijene kotare, te su i obveze u općem obimu bile manje. Nismo imali neke posebne evidencije o domaćinstvima, niti je urod bio uvijek isti. Tako smo mi sami pravili greške, te se dešavalo da pojedinci nisu mogli izvršiti obvezu npr. kod otkupa ulja, jer je urod bio manji od otkupne količine.

Ovakav rad doveo je do većih suprotnosti na selu. Obveze prema zajednici, otkupi i nedostatak radne snage pridonijeli su da je poljoprivredna proizvodnja u mnogome opala. Pokušaji da se u nekim mjestima osnuju ekonomije i seljačke radne zajednice nisu naišli na veću podršku, i ekonomski uvjeti za takva gazdinstva bili su slabi. Tamo gdje smo uspjeli organizirati SRZ-u ili ekonomiju, odlučujuća je bila, u neku ruku, disciplina članova Partije i njihov utjecaj na pojedine seljake, više nego

ekonomska opravdanost. Takve su zadruge u kasnijem periodu, kao što je poznato, bile reorganizirane u sklopu općepoljoprivrednih zadruga.

Ovakve mjere na selu pomalo su ponukale mlađe ljude na razmišljanje i oni su se počeli stalno upošljavati, i to — prvenstveno — u riječkoj industriji, a manji dio u trgovini i turizmu. Nešto kasnije taj se proces pojačao, tako da je broj pučanstva na otoku opao kroz nekoliko godina za oko 3.500 ljudi. To su bili mahom mlađi ljudi, koji su se stalno uposlili, a djelomično i stalno nastanili izvan otoka.

Na tom razvojnem putu — uz objašnjavanja, tumačenja, Kotarskog NO-a zajedno s Mjesnim NO-ima, te uz puno angažiranje političkih i društvenih organizacija — Krčani su pokazali punu zrelost. Sjećam se mnogih sastanaka, zborova birača, kao i masovnosti ljudi na tim skupovima. Mi smo svi u tom periodu, u svim NO-ima, bili mnogo zauzeti i angažirani tumačenjem međunarodne situacije, zbivanjima oko nas, pokušaja istočnoevropskih zemalja da nas izoliraju od ostalog svijeta. Mislim da bez ovakvog političkog angažiranja — prvenstveno Mjesnih NO-a — ne bismo bili u stanju sprovesti ovako zamašne mjere otkupa, radne snage i sl. Mjesni NO-i pokazali su puno razumijevanje i uspješno, uz pomoć Kotarskog NO-a izvršavali su sve zadatke koji su pred nama stajali — kako lokalne tako i one koje smo dobivali od Republike.

Sve te nabrojene mjere, koje su se nadovezale na prethodne i nastavile u drugim oblicima kroz daljnji period na izgradnji i učvršćenju narodne vlasti, samo su rezultat jednog kretanja koje je međusobno čvrsto povezano.

Gledajući na ovaj period samo s današnjih pozicija i današnjeg razvoja našega društva, teško bi bilo shvatiti suštinu iznijetih mjera. To su razdoblja koja su zahtijevala napore i izuzetne žrtve. Naši organi vlasti prilazili su rješavanju zadataka onako kako je to u tom periodu odgovaralo. Tek preko ogromnog angažiranja i entuzijazma svih odbornika uz svestranu pomoć partijskih organizacija i organizacije Narodnog fronta, koji su bili tumači svih mjera, moguće je shvatiti i izvršavanje takvih zadata i njihove rezultate.

Moramo priznati da smo uz uspjehe imali i niz nedostataka. Nedostaci se javljaju zbog brzine i krupnoće kompleksnih problema ili nepoznavanja, njihove suštine. Međutim, sve u svemu, kasnije prilike, te politička i privredna zbivanja pokazali su da je osnovni put bio pravilan, da su navedene mjere bile opravdane. Za ovim mjerama slijedile su druge, održane kroz samoupravni demokratski mehanizam.

Pojačana ekonomska moć zemlje dala je mogućnosti da se i na Krku priđe svestranijem ekonomskom razvoju. To se u kasnijim godinama i odrazilo razvojem komunalnog sistema, prometa, turizma itd. U tim razdobljima postignuti su vidniji i zapaženiji rezultati, što se danas odražava u mnogo boljem standardu naših otočana.

IVAN LONČARIĆ:

Predsjednik Kotarskog Narodnog odbora Krk, bio sam od 1948. do konca 1949. godine. To je bilo doba obnove, doba neriješenih posljedica ratnog razaranja, a istovremeno i doba ekonomske blokade nastale nakon zloglasne rezolucije Informbiro-a, Poteškoće u kojima se našla naša zemlja vidno su se odrazile i na terenu otoka Krka.

Krš i golet — osnovna karakteristika Krka — svršetkom rata još su se surovitije isticali. Nedostajale su ruke vrijednih Krčana, koji su prekopavajući kamenje i vrbakane uvijek živjeli skromno i mučno. Mnogo ih je izgubilo živote tijekom rata. Posljedice su bile utoliko teže što je izginulo ono najsposobnije za rad, radna snaga. Razbijene obitelji

s preostalim članovima, iscrpljeni borci i povratnici iz logora i zatvora zajedno s omladinom — koja kao da je prije vremena sazrela — uključili su se u obnovu. Obnovu za popaljene domove i škole, obnovu za nabavku stoke i sjemenja, obnovu za normalizaciju života.

Upravo tada, kada je poslijeratni elan pokušao izbrisati nastale nedaće popraćene neimaštinom i sredstava i materijala, došlo je sredinom 1948. god. do rezolucije IB-a. Ekonomska blokada i vojni pritisak pogađali su i građanstvo i našu još neosposobljenu privredu u cjelini. Kotar Krk, privredno zaostao i siromašan poljoprivredom, te-

ško je prebrodio ovu situaciju. Nedostajalo je osnovnih artikala za prehranu, nije bilo odjeće ni obuće, zarade ni sredstava. Ponekad čak ni toliko koliko je bilo potrebno da se pridigne garatirano snabdijevanje putem prehrambenih karata. Organi vlasti, od najširih društveno-političkih zajednica do kotarskih i općinskih, primijenili su nepopularne mjere otkupa. Krčanima je pogotovo teško padao otkup ulja, za kojeg su, inače, zamjenom mogli dolaziti do većih količina hrane. Iako s velikom dozom odioznosti, propisanih mjera trebalo se pridržavati do kraja, trebalo je to izdržati.

Istodobno se pred nama našao još teži zadatak — aktivizacija radne snage za obnovu privrede. Mi smo bili, uslijed nepostojanja privrednih organizacija na terenu, područje koje je agitacijom Kotarskog odbora i uprave uz pomoć društveno-političkih organizacija trebalo samo slati radnu snagu. Što će donijeti rezultati obnove privrede za mnoge bilo je onda teško shvatljivo, a za nas koji smo vršili aktivizaciju toliko teže ostvarivo. Mnogi su se nakon dvomjesečnih izvršenih obaveza uključivali u stalni radni odnos, a to je ujedno značilo i postepeno iseljavanje s otoka Krka. Time su Krčani osiguravali sebe i svoje obitelji i trenutno i perspektivno. Svjesni takvih rezultata, borili smo se između htijenja za boljim uvjetima života Krčana, koji su zalaganjem i marljivošću na radu svuda dobro primljeni, i prazninom koja je za njima ostajala na Krku.

U takvoj situaciji još su se više izdvajali neriješeni problemi djece palih boraca i žrtava fašističkog terora, njihovih udovica i roditelja, problem rješavanja zdravstvene službe, školstva, socijale, uspostavljanja prometa i prijevoza, općenito rečeno, standarda Krčana.

Međutim, uz razumijevanje i pomoć većine naših ljudi uspijevali smo se othrvati nastalim poteškoćama. Uklonili smo, koliko su to naše snage i mogućnosti dozvoljavale, ono što smo mogli. Razmišljajući o onim teškim danima, danas smatram da je ondašnji Kotarski odbor s organima uprave, uza sve poteškoće, mnogo pridonio boljitku našega naroda i našega kraja.

JOSIP POLONIJO:

Na osnovu zaključka općinskog odbora za proslavu 25-godišnjice oslobođenja našeg otoka pružila mi se prilika da na ovoj svečanoj sjednici pred prisutnim odbornicima i gostima ukratko iznesem neke značajnije probleme kojima se najviše, u pravcu razvitka socijalističke izgradnje, bavila naša narodna vlast u proteklom razdoblju.

U vrijeme administrativnog rukovođenja slabom i nerazvijenom privredom i ostalim društvenim službama nije bilo lako ni tako jednostavno kretati pravim putovima, jer su želje ljudi i potrebe bile velike,

a mogućnosti male uslijed privredne zaostalosti, a i samih ratnih posljedica.

Da bi se u svim pravcima privrednog razvitka brže išlo naprijed, u čitavoj našoj zemlji, a tako i na našem području, u 1947. godini prišlo se uvođenju sistema državnog planiranja, te je od strane Savezne skupštine izglasan prvi petogodišnji plan razvitka privrede. Iako je ovaj naš prvi petogodišnji plan bio donesen prema realnim postavkama, odmah nakon godinu dana došlo je do znatnog poremećaja u izvršavanju svih tih planskih zadataka. Taj poremećaj prouzrokovala je 1948. god. rezolucija informbiroa od strane zemalja istočnog bloka na čelu sa SSSR-om, pa je moralo doći do preorijentacije mnogih postavljenih zadataka. Tada smo se morali uglavnom osloniti na svoje vlastite sna-

ge, izdržati ekonomsku blokadu koja je vršena na našu zemlju i sačuvati svoju nezavisnost, jer je poznato da je u to vrijeme zveckalo oružje na našim granicama. Zato su od tada poduzimane još jače administrativne mjere, koje su služile kao sredstvo za izvršavanje svih planskih zadataka. Te mjere nisu bile simpatične, a ni lake, te zbog toga nisu bile pravilno shvaćene kod jednog dijela stanovništva. Stoga smatram potrebnim da se u ovom svom izlaganju dotaknem samo nekih.

1. Provođenje izbora

Poznato je da su se izbori održavali svake dvije godine. Održavali su se u vremenskom razdoblju kad su pred organe vlasti postavljeni

složeni zadaci, koji su imali odraza i na same izbore. Izbori su se najlakše održavali nakon oslobođenja 1945. godine, a svi ostali, tj. od 1947. pa sve do 1952. godine, bili su teži. Prvi razlog tome bila je činjenica da se jedan broj ljudi u pojedinim izbornim jedinicama nije htio prihvatiti dužnosti odbornika, drugi pak dio nije htio da potpiše kandidatsku listu, što je bilo neophodno kod tadašnjeg izbornog sistema. Jedan broj ljudi ustezao se plašeći se odgovornosti pred tadašnjim zadacima. Oko provođenja izbora, a i na sam dan izbora nastojalo se s velikim naporima da što veći broj ljudi izađe na izbore. Tu je bilo uvijek problema oko većeg dijela starijih žena, koje su u najviše slučajeva bile pod utjecajem klera. Jedan drugi dio nije htio na izbore zbog negativnog stava prema našem društvenom uređenju, a jedan manji dio nije htio izaći na izbore zbog administrativnih mjera koje su prema njima poduzimane.

Kod takvog stanja stvari u spomenutom razdoblju je bilo velikih problema u provođenju izbora.

2. Otkup i kontrahaža

Jedna od nepopularnih mjera kojima se narodna vlast bavila u ovom razdoblju bio je otkup i kontrahaža pojedinih artikala. Na našem području dolazio je do izražaja otkup mesa, vune i ulja. Ti su otkupi pogađali veći dio poljoprivrednog stanovništva. Da su ove otkupne mjere bile dirigirane na osnovu stvarnih realnih mogućnosti, svakako da ne bi dolazilo do onako velikog reagiranja, jer treba da shvatimo da je otkup bio dirigiran odozgo, pa se nerijetko moralo pristupiti brojenju ovaca i stabala maslina. Na osnovu tako dobivenih podataka zaduživala su se domaćinstva, a poznato je da naročito masline nisu davale onakav urod, kakav je predviđan pa je dovoljno navesti samo jedan primjer: kad smo smatrali mogućim otkup ulja u količini od 5 vagona, od strane viših organa postavilo bi se 7 vagona. Na taj se način u tom razdoblju oduzimalo sve ulje kod prerade, a pored toga pojedina su se domaćinstva još i zaduživala za ulje kojeg u toj godini nisu imala. Kakvih je sve ovo imalo odjeka i kako je bio težak zadatak organa vlasti, nije potrebno više ni govoriti.

3. Mobilizacija radne snage

Jedan od složenijih zadataka u ovom razdoblju bio je mobilizacija radne snage. Ova je mjera jače došla do izražaja nakon ekonomske blokade, pa je za vremensko razdoblje od 1949. do 1950. god. bila dosta karakteristična. Najprije je došla mobilizacija radne snage za sječu šuma, a zatim za izgradnju ostalih privrednih objekata, a jedna od najkarakterističnijih za nas bila je izgradnja pruge Lupoglav—Štalije. Ovdje moramo također reći da ni ovo nije išlo glatko, a najviše

zbog toga što nikad nismo znali koliko ljudi treba, pa smo telefonom dobivali direktive, a nerijetko od danas do sutra. Otpor na koji smo nailazili, nepodesnost načina mobilizacije radne snage nije potrebno posebno isticati; dovoljno je reći da je ovo bio jedan od težih zadataka kojima se bavila ondašnja narodna vlast.

4. Nacionalizacija

Nacionalizacija zemljišta, kao i građevinskih i plovnih objekata, također je u ono vrijeme bio jedan od zadataka vlasti. Što se tiče nacionalizacije zemljišta, nije bilo nekih naročitih problema, jer kod naših ljudi nije bilo slučajeva da su imali zemlje više od određenog maksimuma tj. 10 hektara obradive površine; putem agrarne reforme oduzima se zemljište najviše od crkvenih župa. Građevinski objekti bili su nacionalizirani u svim turističkim mjestima, a isto tako nacionalizirano je i nekoliko plovnih objekata, jer je poznato da se u privatnom vlasništvu nije mogao imati plovni objekt s više od vagona. Sve je ovo rađeno na temelju ondašnjih zakonskih propisa, a način na koji je ovo izvršavano mnogima je vrlo dobro poznat.

5. Zadružni domovi

U ovom razdoblju mnogo se pažnje posvećivalo izgradnji zadružnih domova. Bilo je postavljeno kao zadatak da na području našeg otoka treba sagraditi najprije 12, pa zatim 8 zadružnih domova. Zadatak ovih domova bio je da se u njima okupljaju poljoprivrednici, te da se tako ubrza kolektivizacija sela. Uslijed slabih financijskih mogućnosti prišlo se izgradnji tri zadružna doma, i to u Vrbniku, Dragi i Dobrinju, koji su uz velike napore izgrađeni, jer se i kod izgradnje zadružnih domova tražilo mnogo dobrovoljne radne snage.

6. Stvaranje ekonomija i SRZ-a

Od zemlje koja je postala društveno vlasništvo nakon provođenja agrarne reforme i jednog dijela konfiscirane imovine prišlo se najprije formiranju ekonomija i to na Plavniku i Glavotoku, a na Jezeru kraj Njivice formirana je SRZ. Kako je politika bila da se formiraju SRZ-e i da se što brže provede kolektivizacija čitave poljoprivrede, osnovane su još dvije SRZ-e, i to u Vrbniku i Dragi, a u Puntu i Krku ekonomije. U razdoblju do 1952. god. određivalo se koja domaćinstva treba da budu u SRZ-ma. Osnivanje ekonomija i SRZ-a na našem terenu išlo je jako teško, a to se vidjelo i po tome što je jako mali broj domaćinstava bio učlanjen u te ekonomije i SRZ-e, koje su brojale od 10 do 14 domaćinstava. Kako su ove ekonomije i zadruge bile formirane na površinama društvene imovine, zbog propagande dati su im svi pašnjaci na kori-

štenje, jer su sve imale sitnu i krupnu stoku. U tim zadrugama bilo je od 200 do 400 komada stoke, a domaćinstva izvan zadruga imala su i po 3.000 komada stoke, pa je tada dolazilo do sukoba, tako da su ti malobrojni članovi ekonomija i zadruga bili na jednoj strani, a čitavo selo na drugoj strani, te je često dolazilo i do takvih trzavica da je vlast morala intervenirati. U samim zadrugama vladala je također nesloga i svađa, pa je došlo do njihovog raspadanja. Ovo sam naveo zato da se vidi kakve su sve zadatke organi vlasti morali rješavati.

7. Taksa na krupnu stoku, kotlove i divlju lozu

Prilikom provođenja ove administrativne mjere nailazilo se na veliki otpor, i to iz dva razloga. Kola s drvenim osovinama bila su oslobođena od takse, a druga kola bila su podijeljena na lakša i teža, te je svaki nastojao prikazati da ima lakša kola, kako bi izbjegao plaćanje svojih obaveza.

8. Uništenje koza

Kako je broj koza na području republike, pa tako i na našem području, bio vrlo velik donijeta je od strane Sabora SRH odluka da se sve koze osim bijelih (zvanih švicarica) unište. S obzirom da je ogromna većina naših domaćinstva držala po jednu kozu, a kod pojedinaца bilo je i po dvije, a trebale su biti uništene, tu je dolazilo do velikih intervencija i otpora od strane pojedinaca, koji su se pozivali na to kako im je koza neophodno potrebna u domaćinstvu, a napose za opskrbljivanje djece s mlijekom. Pod svaku cijenu nastojali su dobiti odobrenje za državanje koze. U spomenutom razdoblju i unatoč otporu koze su bile uništene osim iznimnih slučajeva, kad su ih pojedinci držali skrivene u štalama.

Drugovi i drugarice, ovo su ukratko iznijeti neki problemi kojima se ranije bavila narodna vlast. Sve ovo što je naprijed navedeno, zadiralo je u interese mnogih naših ljudi, koji su svakodnevno dolazili u kotar da interveniraju i to ne samo pojedinačno, nego i u grupama, te je onda mnogo vremena izgubljeno sa strankama.

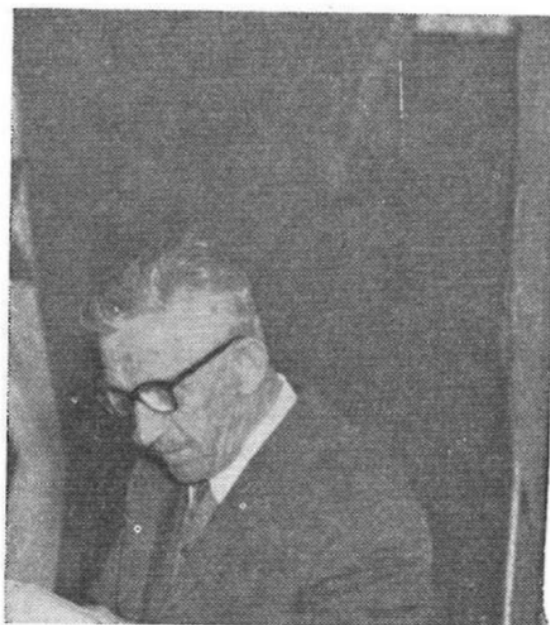
Kad pogledamo sve ovo čini se da je bilo teško, a ipak ima pojedinaca koji govore da je onda bilo lakše, te da se više moglo uraditi, jer da je onda bilo novaca, ali da se nije o tome vodilo računa. Ovima se može lako odgovoriti, jer je naš bivši kotar za sve vrijeme svog postojanja dobivao dotaciju za pokriće rashoda nad prihodima, a ona se trošila najviše u tadašnji veliki administrativni aparat, koji je iznosio preko 100 ljudi. Dalje treba imati u vidu da u ono vrijeme nisu banke odobravale investicione kredite, kako je to danah slučaj, pa svi naprijed izneseni podaci govore da se nije imalo ni vremena ni finansijskih mogućnosti za poduzimanje nekih velikih akcija osim pojedi-

načnog pristupanja elektrifikaciji sela po selo, a sredstva su tada bila namijenjena našoj široj društvenoj zajednici.

Kad se danas sjetimo prijeđenog puta, smatram za potrebnim da istaknem kako je i pored slabosti koje su dolazile do izražaja bilo i uspjeha; treba imati na umu da nam je sve to omogućilo da postignemo sve ovo što danas imamo, a to je prvenstveno naša nezavisnost i naše samoupravno socijalističko društvo na čijem se čelu nalazi naš voljeni drug TITO.

JOSIP CRNČIĆ:

Imam čast da vas sve skupa podržavam na ovoj svečanoj sjednici koja se održava u čast 25-godišnjice oslobođenja našeg otoka.

Moji su prethodnici dosta govorili o radu organa vlasti kroz proteklo razdoblje, ali i ja smatram potrebnim da se u kratkim crtama osvrnem na period koji je bio dosta karakterističan i vrlo značajan. To je onaj period kad smo prvi put u našoj zemlji prešli na ostvarivanje Marksove parole »FABRIKE RADNICIMA«. Poznato je da ove godine slavimo 25-godišnjicu stvaranja prvih radničkih savjeta i da smo mi u našoj zemlji, pored slabosti kojih je bilo, postigli značajne rezultate u tom pravcu. Jedina smo zemlja u svijetu koja je prešla na radničko samoupravljanje, pa je ova jubilara 25-godišnjica značajna i po

tome što će se u ovoj godini nakon 20 godina radničkog samoupravljanja održati kongres samoupravljača, koji će analizirati dosadašnji rad i ukazati na slabosti, te dati smjernice za još brže i kvalitetnije samoupravljanje.

Kako su to i prethodnici napomenuli, kod nas je bilo administrativnog upravljanja, koje je jače dolazilo do izražaja sve do 1952. godine. Kako nam je poznato, u toj je godini održan VI kongres KPJ, te su odluke donesene na tom kongresu imale vrlo veliki značaj u daljnjem pravcu decentralizacije rukovođenja od najviših pa do najnižih organa vlasti i privrede. Ova je godina bila karakteristična naročito po prenošenju funkcija. U daljnjem pravcu demokratizacije i reorganizacije vlasti donijet je novi zakon o narodnim odborima općina i gradova. Te se godine ukidaju Izvršni odbori kotara, u kojima je do tada uz predsjednika i tajnika bilo 12 do 14 članova koji su stajali na čelu povjereništva. Tada se uvađaju Savjeti, Kotarsko vijeće i Vijeće proizvođača kao novi organi vlasti, koje su birali neposredni proizvođači. Od tada Kotarsku skupštinu sačinjava 40 odbornika Kotarskog vijeća i 20 odbornika Vijeća proizvođača, koji su zastupljeni po granama a na temelju učešća u društvenom bruto produktu. Od tada u organima vlasti pored članova odbora sudjeluje mnogo veći broj ljudi u pojedinim savjetima i komisijama.

Poreska politika, tj. način oporezivanja, bila je u ono vrijeme sasvim drugačija od današnje. Uzimali su se u obzir svi poljoprivredni prihodi u domaćinstvu, krupna i sitna stoka i drugo, pa je više puta bilo poteškoća za naplatu poreza, dočim se danas, kako je to poznato, porez od poljoprivrede naplaćuje na temelju stvarnog katastarskog stanja.

Od ove godine na našem području vlast je funkcionirala na slijedeći način: jedan Kotarski odbor, 6 Općinskih odbora i 1 Gradski odbor. Ovakva teritorijalna podjela postojala je sve do 1955. godine, kada se prešlo na novi komunalni sistem. God. 1955. ukida se Kotarski odbor a također i općine, te se za cijelo područje kotara osniva jedna općina sa sjedištem u Krku.

IVAN GALJANIĆ:

Kad sam ja bio na čelu NO-a odnosno Skupštine kotara Krk, a to je bilo od veljače 1952. do rujna 1955. godine, tj. do ukidanja kotara, na ovom su području nastale velike promjene. Postignuti su veliki rezultati, kojima se ponose svi naši otočani. Dozvolite mi kazati da za nas, kojima je u ovom vrijeme naš narod povjerio rukovođenje u organima vlasti, predstavlja posebnu radost svaki uspjeh postignut na ovom području.

Mislim da neće biti naodmet ako zbog uočavanja postignutih uspjeha iznesem neke probleme s kojima smo se mi u ono vrijeme susretali. Polazeći s današnjeg stanja, neke će stvari možda izgledati čudne.

Ekonomska podloga je osnov na kojem se postižu rezultati na bilo kom području života. Zato je onda, kao i danas, glavni zadatak skupštine bilo podizanje privrede a time i ekonomske moći naših ljudi, samo što je taj proces početkom 50-tih godina tekao pod nešto drugačijim uslovima nego danas.

Da bismo dobili približnu sliku nivoa na kome je bila onda privreda naše komune, dozvolite mi da se poslužim nekim podacima.

Bruto produkt po stanovniku kretao se tada oko 48.000 dinara, a nacionalni dohodak oko 24.000 dinara godišnje. Prihod od stanovništva i privrede budžetima NO-a kotara i općina iznosio je npr. 1954. godine 37,000.000 dinara ili 2.160 dinara po stanovniku. U gradu Rijeci

taj je prihod iznosio 200.000 dinara po stanovniku, u kotaru Crikvenica 12.000 u kotaru Senj 6.000 dinara. Budžet je iznosio 101,500.000 dinara, pa je razliku za pokriće budžetskih rashoda u visini od 64,000.000 dinara ili preko 64% pokrila dotacijom Republika.

Zadatak je, prema tome, bio da se ovakvo stanje izmijeni, da se ide na jačanje privrede, pa su u tom pravcu usmjereni naponi kako NO-a kotara i općina, tako i društveno-političkih organizacija. Svi smo bili svjesni toga da se s dotacijom ne može stići daleko.

POLJOPRIVREDA, tada najjača privredna grana, bila je zastupana u bruto produktu sa 70%, a sve ostale grane privrede sa 30%. Stoga je

razumljivo da je o njoj i bilo najviše govora, pa su za njen razvoj i poduzimane sve moguće mjere. Osnovana je poljoprivredna stanica sa stručnim osobljem; formirana je posebna komisija za unapređenje poljoprivrede; nizala su se mnogobrojna predavanja; poseban se trud ulagao na to da bi se naši poljoprivrednici orijentirali na uzgoj rentabilnijih kultura (lozu, masline, smokve, voćarstvo, povrtlarstvo i sitnu stoku), a da napuste uzgoj žitarica jer nisu rentabilne. Izvjesni rezultati nisu izostali.

U 1954. god. npr. zasijano je žitaricama 350 ha manje nego 1952. godine. Od 1952. do 1955. god. zasađeno je 408.000 čokota loze, preko 50.000 stabala maslina, 1.500 komada bresaka i sl. U isto vrijeme povećana je površina zasađena rajčicom za 60 ha, keljom za 130 ha, lukom za 91 ha i sl.

U 1954. god. potrošeno je 4 puta više umjetnog gnojiva nego 1952. godine.

U Jurandvoru i Vrbniku podignuti su pogoni za preradu rajčica, a to je znatno stimuliralo proizvođače, što potvrđuje i činjenica da se od ranijih 20 vagona godišnje proizvodnja rajčica u 1954. god. povisila na 100 vagona, a u 1955. god. planirano je povećanje za daljnjih 100 vagona.

Ulagani su naponi da se neobrađena zemlja privede kulturi; na nagovor visokih stručnjaka prišlo se i kultiviranju poljoprivrednog dobra Njivice.

Znatna pažnja posvećena je i pošumljavanju. Tako je npr. u 1955. god. zasađeno 200.000 borića. I za unapređenje ribarstva ulagani su veliki naponi i zato nabavljeni neki brodovi.

TURIZAM je druga po važnosti privredna grana, kojoj je posvećena posebna pažnja. Bilo je očito da nastaje sve veći interes stranih turista za našu zemlju, a i veća mogućnost naših radnih ljudi da svoj godišnji odmor provedu na moru.

Naš otok ima sve uvjete za razvoj turističke privrede. Tu je i dugogodišnja tradicija, jer je turistička djelatnost između dva rata bila prilično razvijena. Sve je, dakle, govorilo da uspjeh neće izostati. Trebalo je prići uređenju ugostiteljskih objekata i obnovi onih koje je u ratu uništio okupator (hoteli Strnad, Lucija i Volarić). Kapacitet naših hotela iznosio je tada 60% u odnosu na predratni, kad je bilo 1.552 ležaja.

Po svim našim turističkim mjestima osnovana su turistička društva, a radi objedinjavanja rada tih društava osnovan je koordinacioni odbor sa sjedištem u Krku, u koji su ušli predstavnici svih turističkih društava i Kotarske skupštine. Bila je uvedena praksa da se svake godine održi jedno savjetovanje u vezi s unapređenjem turizma; savjetovanju su prisustvovali predstavnici svih organa i organizacija zainteresiranih za turizam. Održana su neka savjetovanja i sa pred-

stavnicima susjednih komuna. Ovi su skupovi bili vrlo korisni za razvoj turizma na našem području.

Učinilo se nešto i na propagandi. Snimljen je film »Zlatni otok« u kom su prikazana naša turistička mjesta, historijski spomenici i drugo štošta interesantno za turiste. Izdan je i »Vodič kroz otok Krk« s potrebnim podacima, a 1955. god. priređena je ugostiteljsko-turistička izložba.

Bili smo uvjereni da će razvoj turizma stimulativno djelovati na naše poljoprivrednike, kao i na ostale privredne grane, te je stoga izrađen 10-godišnji plan turizma. Osnova za razvoj turizma, kao i ostalih privrednih grana, je prije svega električna energija, voda i saobraćaj, pa se moralo pristupiti najprije sređivanju tih problema.

ELEKTRIFIKACIJA otoka shvaćena je stoga kao jedan od osnovnih zadataka. Osnovan je odbor za elektrifikaciju otoka Krka. Naši su se ljudi jako zainteresirali, pa je elektrifikacija naših sela zauzela velikog maha.

Za električnu centralu u Puntu nabavljen je jedan veći agregat, koji je trebao dati struju za sva dotad elektrificirana mjesta. Njih je trebalo povezati dalekovodima i ukinuti pet dotada postojećih centrala, kako bi se smanjili troškovi proizvodnje struje. Napomenut ću da su onda naše privredne organizacije plaćale za 1 KW struje 65 dinara, dok su one na kopnu, spojene na elektrosistemu, plaćale 5 dinara po 1 KW.

Naša ionako siromašna privreda bila je na taj način opterećena, u odnosu na onu na kopnu, za 8,700.000 dinara godišnje više. Ovo je samo jedan od pokazatelja koji nam jasno govori koliko je naša privreda mogla biti sposobna da se probije na tržištu. Zato su izgrađeni dalekovodi Krk—Punat za Vrbnik i za Bašku. Međutim, sve je ovo predstavljalo samo djelomično rješenje. Krajnji je cilj bilo povezivanje otoka Krka podmorskim kablom na HE »Nikola Tesla« u Triblju, jer se tek u tom slučaju moglo govoriti o dovoljnoj i jeftinijoj električnoj energiji, potrebnoj kako za razvoj naše privrede tako i za domaćinstva. Odbor za elektrifikaciju stupio je u vezu s našim iseljenicima, koji su poslali potrebna financijska sredstva za nabavu podmorskog kabla.

VODOVODNI kapaciteti nisu bili dovoljni pa se tražilo nove izvore. Da bi se išlo ukorak s razvojem turizma i potrebama naših ljudi, vršene su kaptaže i pravljene planovi za izgradnju novih vodovoda.

S obzirom na sve veći broj turista, u velikoj mjeri onih s vlastitim kolima, došlo se do zaključka da ondašnji brodski promet neće moći zadovoljiti. On je zapravo već tada zadavao brige. Pokrenuto je stoga pitanje uspostave trajektne veze Krk—kopno kojom će se prebacivati motorna vozila s turistima, kao i roba za trgovačku mrežu i poljoprivredne proizvođače, što će ih ujedno stimulirati na veću proizvodnju, posebno povrća i voća.

Izrađeni projekt za gradnju trajekta i prilaznih cesta tada nije mogao biti realiziran zbog pomanjkanja financijskih sredstava. Obratili smo se stoga ratnoj mornarici s molbom da nam ustupi jednu invazionu maonu, koja će nam poslužiti za trajekt. Molbi je bilo udovoljeno i tako smo došli do trajekta, kasnije nazvanog »Bodulka«.

PROSVJETA I KULTURA. — Ukazala se potreba ponovnog otvaranja krčke gimnazije koja je u međuvremenu bila zatvorena. Uz mnoge poteškoće, posebno u rješavanju kadrovskog pitanja, i ovo je pitanje riješeno na zadovoljstvo naših ljudi.

U Puntu i Vrhcu otvorene su škole u novosagrađenim zgradama. U Kanajtu je otvorena domaćinska škola, za koju su mlade domaćice pokazale znatan interes.

U Krku je otvorena kotarska knjižnica sa zadatkom da snabdijeva knjigama ostale knjižnice i da pomaže u organizaciji i sređivanju knjižnica po selima.

Pokretnim kino-projektorom, koji su poslali naši iseljenici, prikazivani su po našim selima filmovi, što je pobudilo veliki interes kod naših ljudi.

Ponovno se pokrenulo organiziranje krčkog festivala, koji se priređivao svake godine u drugom mjestu. Isto je tako uvedena »Smotra kulture«, koja je vrlo dobro uspijevala zahvaljujući aktivnosti prosvjetnih radnika. I ona je organizirana svake godine u drugom mjestu uz učešće svih kulturno-umjetničkih društava i većine škola s našeg područja. Za ove kulturne manifestacije bila su u budžetu kotara osigurana potrebna financijska sredstva.

ZDRAVSTVO. — Otvorena je zdravstvena stanica u Krku, čija je izgradnja započela 1948. godine. Opremljena je svim potrebnim instrumentima i namještajem što su ga poslali naši iseljenici, s kojima je bila uspostavljena uska suradnja. U zdravstvenoj stanici je pored ambulate opće prakse otvoreno rodilište i zubni laboratorij.

Za sve ono što je učinjeno i planirano bili su potrebni stručni kadrovi. A to je baš ono što je zadavalo najviše brige, jer ih mi nismo imali, a oni iz grada nisu se dali u mala mjesta.

IZGRADNJA KOMUNALNOG SISTEMA. — Godine 1952. izvršena je reorganizacija NO-a, sa željom da se ukinu administrativni način upravljanja, da se prodube demokratičnost i osigura učešće šireg kruga ljudi u upravljanju i rješavanju tekućih poslova i problema koji se nameću. Ukinut je Izvršni odbor kotara, koji se sastojao od 8 članova. Nakon provedenih izbora formirana je Kotarska skupština od Kotarskog vijeća i Vijeća proizvođača, s potrebnim savjetima i komisijama. U isto vrijeme formirano je 7 općina. Dotadašnji mjesni NO-i su ukinuti. Ovako postavljenom organizacijom vlast se znatno približila narodu, koji je sve više učestvovao i utjecao u rješavanju tekućih problema. Ovo se kod naroda pozitivno odrazilo, pa su NO-i, a posebno

općinski, sve više dobivali na ugledu. Međutim, razvoj privrede bio je spor.

S obzirom na to da naš otok predstavlja jedinstvenu privrednu cjelinu, prema tome jednu komunu, u toku 1954. god. nastala je diskusija o novoj administrativno-teritorijalnoj podjeli. U širokoj diskusiji koja je trajala nekoliko mjeseci u kotarskim i općinskim organima, u društveno-političkim organizacijama, na skupovima i zborovima biraća potvrđeno je mišljenje da je naš otok jedna komuna, pa je potrebno da ima i jedno predstavničko tijelo, tj. da postane jedna općina.

Dana 5. marta 1955. na sjednici obaju vijeća Kotarska se skupština složila s ovakvim mišljenjem, pa je donijela zaključak da se podnese prijedlog Izvršnog vijeću NRH:

1. da se za područje kotara Krk formira jedna općina sa sjedištem u Krku i da se ukinu sadašnje općine,
2. da se kotar Krk kao administrativno-teritorijalna jedinica ukine, i
3. da se općina Krk pripoji kotaru Rijeka.

Ovakav je prijedlog prihvaćen, pa je s 31. VIII 1955. god. kotar Krk prestao postojati, a umjesto njega nastala je nova, jedinstvena općina Krk. Da je ovakvo rješenje bilo ispravno, govori današnja situacija na našem otoku.

IVAN VELNIĆ:

Za vrijeme mog mandatnog perioda, tj. od 1958. do 1960. godine, izvršeno je niz zahvata u privrednoj aktivnosti naše komune. Smatram da su to bile godine historijski važne, jer su se u tom razdoblju počeli rješavati osnovni tehnički preduslovi za naš daljnji rast.

U navedenom periodu položen je podmorski kabel za napajanje otoka električnom energijom s kopna, izgrađen je 30 KW vod od Triblja do Sv. Vida, kao i povratni 10 KW od Sv. Vida do Omišlja, 30 KW trafostanica u Maršićima, izgrađen je 10 KW vod Sv. Vid—Dunat, kao i Polje—Šilo. Eelektrificirano je više od desetak sela na području Dobrinjštine i Dubašnice.

Vodoopskrba i vodoistražni radovi. — Izvršena je rekonstrukcija vodovoda Punat, Vrbnik, Baška i Krk — jasno, za današnje prilike bili su to manji zahvati, ali za ono doba veliki događaji. Organiziralo se ispitivanje vrela »Ponikve« i »Vrutak«, koje se nastavilo i dalje, a s obzirom da je dugogodišnje praćenje i ispitivanje dalo pozitivne rezultate, već se danas na ovim izvorima mogu sa sigurnošću vršiti veća

ulaganja. Rješavanje problema struje i vode u veliko je podstaklo uvođenje tekuće vode u turističke objekte, kao i nabavu rashladnih uređaja u hotelima i nabavu kuhinjskih aparata uopće, te tako direktno utjecalo na standard naših ljudi.

Promet. — U travnju 1959. god. uspostavljena je prva trajektna veza otok—kopno, koja je donijela i prve mobilne turiste, te danas vidimo od kolike je važnosti bila ta veza. Trajektna veza učinila je pra-

vu revoluciju u pogledu daljnjeg razvitka turističko-ugostiteljske privrede. Otok je postao kopno, i taj olakšani pristup inicirao je izgradnju koja je normalno uslijedila u navedenim godinama. Iste godine rekonstruirana je cesta Rišika—Gostinjac kako bi se olakšao promet u smjeru Vrbnika, Baške i Punta.

Uspostavljene su direktne autobusne linije s otoka do Rijeke i na ostala mjesta kontinenta. Postupno su ukidane brodske pruge, što je u prvim časovima donijelo određene političke probleme, no poboljšavanjem trajektnih i autobusnih veza zadovoljene su u cijelosti potrebe stanovništva, a naročito je poboljšan pristup turista.

Proces depopulacije. — U ranijim godinama, kao i u to doba, proces depopulacije bio je u punom toku. Svi mlađi ljudi postupno su odlazili u grad i industrijske centre, pa se stoga 1959. god. uz pomoć bivšeg kotara Rijeka poradilo na disperziji privrede i dislokaciji pogona i na naše područje. Na tom planu postigli su se slijedeći rezultati:

1. U Krku je osnovano poduzeće »Krkplastika« kupnjom rabljenih strojeva od »Galaplastike« iz Zagreba; ovaj je pogon u prvom momentu zapošljavao 30 radnika, a isključivo se proizvodila dugmad. Međutim, danas je ovo poduzeće proširilo asortiman svojih proizvoda i zapošljava veći broj radnika.
2. Isto tako prenijet je u Bašku iz Rijeke pogon za proizvodnju brodske konfekcije i smješten u bivšu zgradu elektrocentrale.
3. U Puntu je osnovan pogon za proizvodnju nestandardnih vijaka; otvoren je pri brodogradilištu Punat.
4. Također je osnovan i stolarski pogon »Hlapa«.

Svi ovi pogoni još uvijek postoje i u potpunosti dokazuju svoju ekonomsku opravdanost, akumulativni su i zapošljavaju ukupno preko 200 radnika, od toga preko 50% žena.

Ugostiteljstvo. — Stvoreni tehnički preduvjeti (struja, voda, trajekt), utjecali su da se odmah, 1959. godine, započne s adaptacijom još iz rata porušenih objekata. Adaptirani su:

1. Bivši »Strnad« u Malinskoj — 100 ležaja
2. Hotel »Jugoslavija« u Krku — 21 ležaj; otkup objekata na »Dražici« u Krku
3. Bivši »Vitezićev dom« u Vrbniku — 29 ležaja
4. Vila »Lucija« u Puntu — 70 ležaja

Ovo su za tada bili najhitniji radovi na hotelskim objektima, jer se tada koristilo samo 60% predratnog kapaciteta, a s druge strane stršili su ti objekti kao ruševine punih 15 godina poslije rata. U toku 1958. god. donesen je novi Zakon o nacionalizaciji užeg građevinskog rajona u turističkim mjestima, pa je i to pogodovalo i pospješilo intenzivniju izgradnju turističkih i ugostiteljskih objekata. Isto tako izvršena je i nacionalizacija poslovnih prostorija većih od 70 m².

U pravcu unapređenja poljoprivrede vršeni su izvjesni naponi, ali kod toga nažalost nismo imali nekih određenih rezultata.

Osnovno školstvo. — Na ovom planu učinilo se vrlo malo. Izvršena je dogradnja škole u Milohnićima, dovršena je gradnja škole u Vrhui i izgrađena je škola u Krasu.

Po pitanju integracije školske mreže nije učinjeno mnogo s obzirom na to što s prosvjetnim radnicima nismo mogli naći zajednički jezik, a jasno je da su oni imali velik utjecaj na stanovništvo kad je došlo u pitanje zatvaranje pojedinih patuljastih škola.

Ovo su otprilike bili najvažniji problemi kojima se tada bavila Skupština općine Krk.

MATE MAHULJA:

U razdoblju od 1960. do 1967. god. pred Skupštinu općine Krk postavljeni su zadaci intenzivnijeg prijelaza na razvitak turističko-ugostiteljske privrede. Do tog perioda raspolagalo se s ukupno 600 kreveta u komercijalno-ugostiteljskoj privredi. Najviše je tih objekata sagrađeno u razdoblju između dva posljednja rata; normalno, to su objekti bez tekuće vode, s komforom koji je za tadašnje prilike bio tražen, ali za današnje prilike više ne zadovoljava.

Svi kapaciteti izvorne i kaptirane vode u nekim turističkim mjestima na otoku bili su dovoljni i uglavnom za snabdijevanje stanovništva u tim naseljima. U prethodnom periodu nisu za nas objektivne prilike, iz nama poznatih međunarodnih bilo političkih bilo ekonomskih situacija, bile dovoljno stimulativne da bismo pristupili bržem ekonomskom razvoju te grane djelatnosti. Ja sam i do tada radio na raznim dužnostima kotara i općine i više-manje bio suradnik prethodnih predsjednika te sam učestvovao s njima u kreiranju privredne politike; moram priznati da je prošlo razdoblje važan period pripreme za ovakve zadatke koje smo učinili i koje činimo, u želji da otok Krk privredno razvijemo, da obustavimo depopulaciju stanovništva na otoku. Do ovog perioda otok je već bio vezan električnim vodom s kopnom, što je značilo u infrastrukturnom rješenju jedan od velikih preduvjeta. Međutim, nije bilo riješeno pitanje vode, prometa s kopnom (bila je do tada postavljena samo jedna trajektna veza s kopnom, Crikvenica—Šilo).

Imali smo veliki dio neelektrificiranih naselja, pred nama je stajao zadatak da asfaltiramo naša turistička naselja, vršimo rekonstrukciju i modernizaciju cesta. Pored niza drugih, bili su to osnovni problemi koje je trebalo rješavati, bez čijeg rješenja nema intenzivnijeg prijelaza na izgradnju turističko-ugostiteljskih objekata.

Kakva je bila situacija s vodom? Do tada smo raspolagali sa svega 4—5 litara vode na jednu sekundu na svim do tada kaptiranim izvorima na otoku, a potrebno je bilo — da bismo dali jačeg oduška turističkom razvoju — nekoliko stotina litara u jednoj sekundi u špici glavne turističke sezone.

Ulaganja u vodo-istražne radove u ovom periodu nisu bila mala, a rezultat je još uvijek bio pod znakom pitanja, jer su bila stvorena mišljenja da otok Krk ne raspolaže s većim vlastitim količinama vode. Velike vodo-istražne radove vršili smo u područjima Ponikve, na Jezeru kraj Njivica i Baški. Tu smo postigli velike rezultate, napose u Ponikvama i Jezeru. Vršena su istraživanja na nekim drugim terenima, kao na primjer u Dobrinjskoj dragi, Vrbničkom polju, okolici Šila, ali bez rezultata. Sada raspolažemo s oko 120 litara u jednoj sekundi u špici glavne turističke sezone, ali time nije sve riješeno; ovaj se posao i dalje nastavlja. Kad se izgradi most kopno—otok, s kopna ćemo dobiti oko 50 litara vode u jednoj sekundi. Znači, izgradnja vodovodnih objekata i daljnje istraživanje ostaje problem broj jedan ako otok Krk želi razviti kapacitete od 70—80 hiljada stacioniranih turista, prema sadašnjih 15 hiljada, čime raspolažemo u komercijalnim i odmarališnim kapacitetima, uključujući tu i kućnu radinost i kempinge.

Težnja da se elektrificiraju neelektrificirana naselja tada je poprimila oblike pravoga pokreta na čitavom otoku. Nismo se tome mogli oduprijeti, te je trebalo tražiti razne načine da se općina i stanovnici tih naselja zajedničkim snagama domognu finansijskih sredstava kako bi se i taj problem riješio do kraja. Upravo elektrifikacija tih naselja, kojih nije bio malen broj, stvorila je vrlo pozitivno, političko raspoloženje kod naših ljudi, jer su oni sami uvidjeli da se udruženim snagama s komunom mogu i ti i drugi problemi riješiti. Tako smo elektrifikaciju naših naselja na otoku sveli kraju.

Ukidanje brodskih pruga nametnulo nam je težak i mučan problem; naši ljudi nisu mogli nakon 80 godina održavanja brodskih veza s kopnom jednostavno progutati njihovo ukidanje, jer njihove društvene i ekonomske potrebe vezane su upravo za dnevne i dobre prometne veze s kopnom. Bile su to mučne i teške rasprave, kako u Skupštini općine, tako i na zborovima birača. Uz dosta velike napore i taj je problem riješen na zadovoljavajući način uspostavom druge trajektne veze na relaciji Črešnjevo—Voz. Moramo priznati da su trajektne veze značile revolucionaran poduhvat za privredni razvoj otoka. Velikom našom voljom i borbom da ne ostanemo loše povezani u prometu s kopnom riješili smo ovaj problem na zadovoljavajući način samo za dogledno vrijeme. Ako ga ne riješimo uskoro, to jest ako ne pridemo

izgradnji mosta kopno—otok, trajekti nam postaju usko prometno sredstvo, s obzirom na intenzivnu izgradnju turističko-ugostiteljskih objekata i aerodroma na otoku.

U periodu od 1961—1962. god., s obzirom na potrebu izgradnje aerodroma na području riječke regije, počela se stvarati ideja da se na otoku Krku kod Omišlja priđe izgradnji aerodroma. To je bio veliki i smjeli zahvat; negdje u 1961. godini to je sve izgledalo kao fantastična priča, a ne kao realno, moguće ostvarenje. Međutim, znajući da je riječkoj regiji takav saobraćajni objekat potreban, ne samo da smo uporno instistirali na lokaciji aerodroma na Krku već smo i stvarali preduvjete za njegovu izgradnju; pored naručene studije, ubrzano smo radili na dovodu vode do Omišlja, te na trajektnoj saobraćajnoj povezanosti Črešnjevo—Voz, u neposrednoj blizini lokacije aerodroma. Tako smo, pored niza drugih predloženih lokacija, imali veliku prednost, pa se, eto, vidite — za koji dan nalazimo pred njegovim otvaranjem, odnosno puštanjem u promet.

Mi smo kao otok s takvim objektom kakav je aerodrom nužno postali regionalno interesantni, tako da je i most kopno—otok postao jedan od prvenstvenih zadataka.

U tom pogledu je već izrađena tehnička dokumentacija, pri svršetku je ekonomska izrada, na izradi je licitaciona dokumentacija, uskoro se nalazimo pred formiranjem organizacije i pred izgradnjom mosta. S obzirom na donijeti Zakon o javnim putevima, o naplati mostarine i interesa za ulaganje kapitala, jer će se most do isplate smatrati privrednim objektom, postoje svi realni izgledi da ćemo još ove godine ući u početak njegove izgradnje. Poznato vam je da je definitivna njegova lokacija određena preko otočića Sv. Marko.

Pored svih ovih problema i zadataka radili smo i na asfaltiranju i uređenju naših turističkih mjesta, te su i ona izmijenila svoj izgled i otok Krk postao je pored komercijalno-turističko-ugostiteljske izgradnje interesantan i za individualnu stambenu i vikend izgradnju.

Moram na kraju kao važnu činjenicu istaći da smo pored naših napora i pomoći republike u izgradnji vodovodnih objekata i istražnih radova imali u ovom našem programu izgradnje ne samo moralnu već i veliku materijalnu podršku Skupštine općine Rijeka i mnogih privrednih organizacija Rijeke. Bez ove materijalne pomoći mi bismo se teško othrvale privrednoj zaostalosti otoka; ona se odrazila na elektrifikaciji, modernizaciji prometnica, izgradnji aerodroma, kao i pripremi dokumentacije za izgradnju mosta kopno—otok.

Znači, otvorili smo svijetle perspektive privrednom razvoju otoka, stvorili ga interesantnim za velika financijska ulaganja u takve privredne djelatnosti koje imaju svoju ekonomsku opravdanost. Izgradnja aerodroma i mosta otvara nam velike ekonomske mogućnosti, otvaramo sve više novih radnih mjesta, te smo samo u ovom periodu bez sezonskih radnih mjesta od stalno uposlenih 800 postigli cifru od blizu 2.000 zaposlenih, a ovaj će se broj zaposlenih sve više povećavati.

Ja sam nastojao da u ovom svom izlaganju zahvatim najbitnije momente koji u tom periodu predstavljaju ključne probleme i zadatke ekonomskog razvoja našeg otoka.

ANTON HRILJAC:

Drugarice i drugovi, iz dosadašnjeg izlaganja vidljivo je da je svaka nova etapa društvenog razvoja obilovala različitosti, određenim mjerama i zadacima, koji u svakom slučaju nisu bili ni jednostavni niti laki.

U posljednjih nekoliko godina uslijed novonastale objektivne situacije, usmjeravajući sve naše napore u pravcu razvoja turizma kao osnovne privredne grane na ovom području, naša komuna doživljava osjetan uspon. Time se i u praksi potvrđuje pravilnost zacrtane politike u pogledu osnovnog pravca razvoja i stvaranja čvršće ekonomske osnove.

Od značajnijih zahvata i problema čijem rješavanju se prišlo još ranije, a koji su se riješili ili djelomično riješili u posljednje vrijeme ili su pak u fazi rješavanja, potrebno je navesti bar neke, koji u sva-

kom slučaju čine osnov kako za omogućavanje podizanja životnog standarda naših ljudi, tako i za daljnji privredni razvoj komune u cjelini.

Prvi od tih zadataka, koji smo riješili u cjelini, a čijoj realizaciji su doprinijeli svi faktori — radne i druge organizacije i građani u komuni — jeste elektrifikacija svih mjesta, sela i naselja. Međutim, tek što smo riješili ovaj problem, nameće se potreba novih ulaganja kako bi se za sve potrošače osiguralo kvalitetnije snabdijevanje električnom energijom, a isto tako i zbog osiguranja novih kapaciteta za napajanje ugostiteljskih i drugih objekata koji su u gradnji ili će se uskoro graditi.

U tom pravcu već je sagrađena i puštena u pogon nova 35 KW trafostanica u Dunatu, a predstoji izgradnja još jedne takve trafostanice u Omišlju i 100 KW iznad Sv. Vida, kao i 110 KW od Crikvenice preko Šila u pravcu Glavotoka i dalje za Cres. Ulaganja u ove objekte u prvoj fazi, tj. do 1973. godine, iznose 3 milijarde dinara od čega na našu komunu otpada 490 milijuna.

Naredni problem, kojem je od strane komune pridani velik značaj, je vodoopskrba. Na rješavanju ovog pitanja, a u cilju osiguravanja potrebnih količina vode za privredu i stanovništvo, već je do sada utrošeno blizu jedna milijarda dinara.

Prije godinu dana prišli smo izradi studije koja je već sada gotova i koja nam pruža realne podatke o mogućim količinama vode do kojih uz određene zahvate možemo doći na našem području. Studijom je predviđeno snabdijevanje vodom cjelokupnog stanovništva otoka, cjelokupne privrede i krajnjih ugostiteljsko-turističkih kapaciteta. Ukupna ulaganja za izgradnju potrebnih vodoopskrbnih objekata prema ovoj studiji iznose 9 i pol milijardi dinara. Pored ovog u izgradnji se nalazi vodovod u Jezeru — Njivice, čija je vrijednost jedna i pol milijarda dinara, rekonstrukcija vodovoda Dunat—Punat sa 132 milijuna, vodovod u Omišlju s ulaganjima od oko 70 milijuna, a predstoji rekonstrukcija i dogradnja vodovoda u Baški i Krku s ukupnim ulaganjima od 200 milijuna dinara. Izgradnjom svih ovih kapaciteta u području Njivica, Ponikava, Paprata kod Vrbnika, te dobivanjem određenih količina vode s kopna u pravcu Omišlja, osigurava se oko 350 do 400 litara vode u sekundi, čime se praktički podmiruju krajnje potrebe na cijelom otoku.

Treći jednako važan zahvat za daljnji razvoj jeste rekonstrukcija i modernizacija cestovnih prometnica. Kao što vam je poznato, rekonstruirano je i asfaltirano oko 56 km ceste na pravcu Omišalj—Baška s priključcima za Njivice, Malinsku i Punat, a u izgradnji je cesta Šilo—Dobrinj i predstoji izgradnja na dionici Gostinjac—Vrbnik—Kuka, što znači novih 20 km ceste, s ukupnim ulaganjem od 600 milijuna dinara.

Sveukupna ulaganja u ove objekte iznose 1 milijardu i 950 milijuna dinara.

Skoro puštanje u promet aerodroma kod Omišlja (investicija od 10 milijardi dinara), predstojeća izgradnja mosta kod Omišlja (12 mi-

lijardi) i ono što je do sada učinjeno na planu elektrifikacije, vodoopskrbe i cestovne mreže, pobuđuje ogroman interes za izgradnju ugoštiteljsko-turističkih objekata na ovom području.

Pored već do sada izgrađenih objekata s ukupno 4.200 kreveta u komercijalnom turizmu, u narednih 5 godina možemo realno očekivati izgradnju novih 15 do 16.000 kreveta »B« i više kategorije.

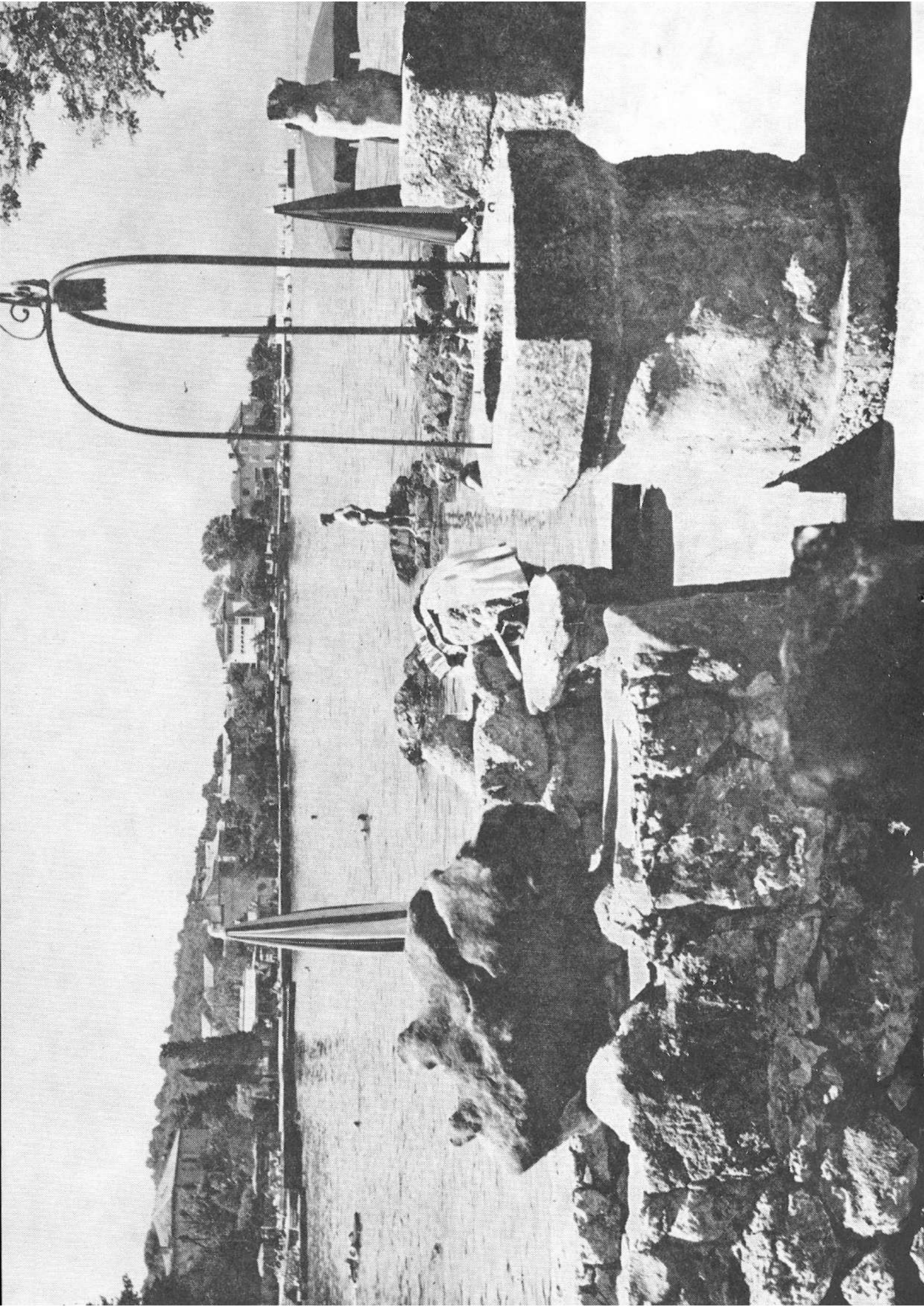
Uskoro započinje i izrada projekta »Gornji Jadran« u čiji sklop ulaze i detaljni urbanistički planovi za Glavotok i uvale Klimna, prema kojima se na ovim područjima predviđa izgradnja od 14 do 15.000 kreveta.

Pored izgradnje i unapređivanja stacioniranog turizma, područje Krka pruža ogromnu mogućnost i za razvoj tranzitnog turizma. Postoje realne mogućnosti za povezivanje Cresa i Lošinja preko Krka, a s Rabom se već ove godine uspostavlja trajektna veza na relaciji Krk—Lopar i Senj—Baška—Lopar.

Ovakav razvoj turizma neminovno zahtijeva i razvoj drugih pratećih djelatnosti, od poljoprivrede i trgovine do raznih drugih zanatskih djelatnosti. Za 1971. god. planira se izgradnja robnih kuća u Omišlju, Malinskoj, Krku, kao i izgradnja nekih specijaliziranih trgovačkih radnji. Ovakav razvoj turizma omogućava zapošljavanje velikog broja kvalificiranih kadrova, ali ujedno traži da se izobrazbi upravo tih kadrova prida mnogo veća pažnja, kako sutra baš to ne bi predstavljalo kočnicu njegovog vlastitog razvoja.

Drugarice i drugovi, vrijeme nam ne dopušta da se dotaknemo još niza problema koji čekaju odgovarajuća rješenja, da istaknemo i sve druge uspjehe koje smo postigli ili pak da ukažemo na greške i slabosti koje smo u svojem radu činili. Moram, međutim, ipak istaknuti da smo učinili prve korake i postigli određene uspjehe na polju svih drugih društvenih djelatnosti — socijalne zaštite, neposredne dječje zaštite, prosvjete, kulture i nauke. Uvjeren sam da nam u narednom periodu predstoje mogućnosti da rješavanju ovih pitanja pridemo još ozbiljnije i da učinimo mnogo više nego dosad. Morat ćemo, međutim, ubuduće posvetiti više pažnje nizu pitanja: dosljednijem poštivanju i provođenju zakonskih normi, dosljednijoj primjeni principa društvenog i radničkog samoupravljanja, mnogo širem samoupravnim dogovaranju preko mjesnih zajednica, zborova građana i drugih demokratskih oblika dogovaranja i odlučivanja. Nalazimo se pred donošenjem srednjoročnog plana razvoja, pa ćemo u toku rasprave biti u mogućnosti da se detaljnije upoznamo sa svim njegovim komponentama, te da plan kao cjelina bude rezultat zajedničkog rada i dogovaranja.

Na kraju želim da se zajedničkim snagama založimo za još brže i dosljednije rješavanje svih zadataka zacrtanih privrednom društvenom reformom, za što bržu i dosljedniju izgradnju našeg samoupravnog socijalističkog društva.

Na str. 50: Njivice (snimak Mladena Grčevića)

Nekadašnji izgled jednog dijela Njivica (sasvim lijevo je zgrada starog hotela u kojem je boravio Josip Broz Tito). Prijeratni snimak.

Hotel »Jadran« u Njivicama (u sredini iza stabala je nekadašnji hotel u kojem je prije rata boravio Tito). (Snimak: Vilka Zuber)

KRČKI ZBORNIK

2

**KRK
1971**

KRČKI ZBORNIK

POVIJESNOG DRUŠTVA OTOKA KRKA
PODRUŽNICE POVIJESNOG DRUŠTVA HRVATSKE

SVEZAK 2

Urednički odbor:

dr BRANKO FUČIĆ
PETAR STRČIĆ (glavni urednik)
RIKARD ŽIC
RUDOLF ŽIC

Ovaj je svezak uredio:

PETAR STRČIĆ

Slika na koricama: MILA KUMBATOVIĆ (Motiv grba Omišlja)